

Mitä on hyvä metsänhoito?

Tapio Viinikka
Toiminnanjohtaja
Metsänhoitoyhdistys Metso

Mitä on kestävä metsänhoito?

Kestävällä metsänhoidolla tarkoitetaan taloudellista, ekologista ja sosiaalista kestävyttä.

Taloudellinen kestävyys – metsiä hoidetaan ja käytetään siten, että niiden elinvoimaisuus, uusiutumiskyky ja tuottavuus säilytetään. Hyvällä metsän- hoidolla turvataan myös tulevien sukupolvien mahdollisuudet hyödyntää metsiä taloudellisen hyvinvoinnin aikaansaamiseksi.

Ekologinen kestävyys – metsiä hoidetaan ja käytetään niin, että säilytetään metsien, soiden ja vesistöjen biologinen monimuotoisuus. Metsälain ja luonnonsuojelulain avulla turvataan harvinaisten lajien ja niiden elinympäristöjen säilyminen. Ekologista kestävyttä edistetään myös PEFC – metsien sertifiointilla sekä Metso-ohjelmalla (Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma).

Sosiaalinen kestävyys – metsiä hoidetaan ja käytetään niin, että otetaan huomioon metsänhoidossa kaikkien väestöryhmien metsiin liittyvien hyvinvointitarpeiden oikeudenmukainen huomioiminen. Keskeisellä sijalla ovat metsänomistajien, metsätyöntekijöiden ja metsärittäjien toimeentulo, työolot sekä työkyvystä huolehtiminen.

Kulttuurinen kestävyys on osa sosiaalista kestävyttä. Suomalaiset ovat aina eläneet metsistä. Metsien säilyminen sukupolvelta toiselle perheiden omistuksessa on tärkeää maaseudun perinteiden säilymiselle.

Hyvää metsänhoitoa säätelevät

- metsälaki
- Kestävän metsätalouden rahoituslaki
- PEFC – sertifiointikriteerit

Hyvä metsänhoito

- metsikkökuvioittain toteutettua metsänhoitoa
- metsänomistajalla voi olla erilaisia painotuksia metsänhoidolle riippuen metsänomistajan lähtökohdista – virkistysarvopainotteinen >> intensiivikasvatus
- Metsäsuunnitelma väline, jonka avulla keskustellaan metsänomistajan kanssa eri vaihtoehtoista metsän käsittelyssä

Metsän uudistaminen tehdään

1. luontaisesti siemenpuuston avulla
2. kylvämällä koneella tai käsin
3. istuttamalla miestyönä tai koneella

Uudistaminen on ajankohtaista, kun puusto saavuttaa tietyn järeyden tai iän. esim. mustikkatyyppin tuoreella kankaalla uudistaminen suositellaan tehtäväksi, kun puuston järeys rinnankorkeudelta on 25-28 cm tai ikä 80 –100v (rinnankorkeuslähpimitta mitataan 1,3 m korkeudelta kaatokohdasta)

Uuden metsän perustaminen hakatun tilalle on metsälain mukaan saatettava loppuun 5 v kuluessa hakkuun aloittamisesta. Uudistamismenetelmä ja uudistettava puulaji valitaan metsämaan biologisten ominaisuuksien eli metsätyyppin ja metsikön puuston perusteella.

Luontainen uudistaminen:

- hakkuussa jätetään siementävä puusto parhaista yksilöistä
- käytetään kuivahkoilla ja kuivilla kankailla

Kylvö:

- männyn uudistamisen päämenetelmä kuivahkoilla ja kuivilla kankailla, vaihtoehto luontaiselle uudistamiselle
- siementä käytetään konekylvössä 250-300 g/ha

Istutus:

- käytetään päämenetelmänä kuusen ja koivun uudistamisessa tuoreilla
- kankailla ja sitä rehevämmillä alueilla
- istutustiheysuusitus männyllä 2000 - 2500 kpl/ha, kuusella 1600 - 1800 kpl/ha ja koivulla 1600 kpl /ha

Maanmuokkaus

Maanmuokkaus suositellaan tehtäväksi aina, kun metsää uudistetaan.

Ennen istutusta tai kylvöä maaperän humuskerros rikotaan koneellisesti, yleisimmin mätästämällä tai äestämällä. Muokkauksella parannetaan taimien ensimmäisten vuosien kasvuolosuhteita ja taimi saa etumatkaa kilpailussa muihin kasveihin. Muokkaus myös vähentää tukkimiehentäi ja myyrätuhoja.

Kullekin alueelle valitaan alkuperältään sopivat taimet tai siemenet. Pääsääntöisesti käytetään jalostettua metsänuudistamismateriaalia.

Nuoren metsän hoito

Taimikko vaatii alkuvaiheessa paljon hoitoa. Heinäystä tarvitaan 0-3 v istutuksesta ja ensimmäinen taimikonhoito tehdään raivaussahalla miestyönä jo n. 5 v istutuksesta, kun taimikko on n. 1 m pituista. Taimikon varhaishoito on metsänomistajan lakisääteinen velvoite.

Taimikon harvennus tehdään raivaussahalla yleensä, kun puusto on 3-8 m pitkää. Oikea aika riippuu kasvupaikasta ja tiheydestä. Yli 2 m pitkään taimikkoon (jäävä puusto) saa tukea kestävän metsätalouden rahoituslain perusteella, edellyttäen, että poistetut ja jäävät runkoluvut/hehtaari täyttävät lain vaatimukset.

Nuoren metsän kunnostus tehdään 8-14 m pituudessa, jos taimikonhoito on viivästynyt tai jäänyt tekemättä. Silloin tarvitaan ennen ensimmäistä kaupallista harvennusta puuston alikasvoksen ennakkoraivaus, mikä tehdään raivaussahalla miestyönä. Ennakkoraivauksen jälkeen tehdään yleensä ensiharvennus, jossa puuston runkoluku pudotetaan välisuomessa 700–1000 runkoon hehtaarilla riippuen puulajista, valtapuuston pituudesta ja metsänomistajan tavoitteista. Mikäli puuston kaupallisten puutavaralajien poistuma on pieni, voidaan harvennus hakata kokonaan energiapuutavaralajiksi.

Harvennushakkuut

Ensiharvennus tehdään yleensä 12–15 m valtapituudessa. Hakkuukertymät ovat pääsääntöisesti 40–50 m³ hehtaarilta ja lähes kokonaan kuitupuuta. Ensiharvennuksen jälkeen tarvitaan vielä 1–2 harvennuskertaa ennen kuin puusto saavuttaa uudistamiskypsyyden rajan. Myöhemmissä harvennuksissa kertyy poistumaa 50–100 m³, ja kuitupuun lisäksi myöskin tukkia. Harvennushakkuiden tavoitteena on parantaa kasvamaan jäävän puuston laatua, nopeuttaa puuston järeytymistä ja tuottaa harvennushakkuutuloja. Harvennushakkuut toteutetaan lähes aina alaharvennuksena poistamalla kehityksessä jälkeen jääneitä yksilöitä. Harvennuksissa poistetaan lisäksi huonolaatuisia, vioittuneita ja lisäksi hyvälaatuisen valtapuuston kasvua haittaavia puita harvennusmallien suositusten edellyttämä määrä.

Hakkuut tehdään lähes kokonaan konetyönä ja hakkuukoneen kuljettaja toteuttaa työmaaohjeen mukaisesti poistettavan puuston valinnan, harvennusvoimakkuuden ja hakattavat puutavaralajit. Harvennushakkuissa huolehditaan monimuotoisuudesta ja maisemasta säilyttämällä arvokkaita puita ja puuryhmiä tuleviksi säästöpuiksi. Hakkuussa ylläpidetään lehtipuusekoitusta ja säästetään pensaita riistaa varten.

Kunnostusojitus, metsätien rakennus ja metsätien perusparannus

Kunnostusojitus on tarpeen, kun vanhojen ojitusalueiden ojat eivät enää johda vettä metsästä pois. Kunnostusojituksessa ojat perataan auki, jotta vesitalous saadaan kuntoon. Kunnostusojituksissa tehdään aina vesiensuojelusuunnitelma, jonka hyväksyy ympäristöviranomaisen.

Metsätien perusparannuksella kunnostetaan tie kulkukelpoiseksi. Tavoitteena on tehdä tiet kesäkuljetuksia kestäviksi ja mahdollistaa ympärivuotinen puunkorjuu metsäteollisuudelle. Metsätiesuunnitelma sisältää aina ympäristöselvityksen, jonka käsittelee ympäristöviranomaisen.

Metsänhoidon tuet – kestävän metsätalouden rahoituslaki

Kestävän metsätalouden rahoituslain mukaista tukea myönnetään seuraaviin työlajeihin yksityisille metsänomistajille:

- metsän uudistaminen – vajaatuottoiset metsät
- kulutus
- nuoren metsän hoito – taimikonhoito, nuoren kasvatusmetsän harvennus, energiapuun korjuu, pystykarsinta
- kunnostusojitus
- metsätien tekeminen – uusi tie ja perusparannus
- metsän terveyslannoitus
- juurikäävän torjunta
- ympäristötuki ja luonnonhoito

Metsäluonnon hoito

Hakkuissa ja hoitotoissa säästetään metsälain 10 § mukaiset erityisten tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteet

- pienvesien välitön lähiympäristö jätetään hakkaamatta (lähteet, purot, norot, pienet lammet)
- ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet, lehtokorvet ja letot
- rehevät lehtolaikut
- pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla
- rotkot ja kurut
- jyrkänteet
- vähätuottoiset kalliit, kivikot ja louhikot
- vähäpuustoiset suot
- rantaluhdat

Metsälain tarkoittamien alueiden käsittelykiellosta johtuviin taloudellisiin menetyksiin voi saada valtiolta ympäristötukea.

Luonnonsuojelulain mukaan seuraavien arvokkaiden kohteiden ominaispiirteitä ei saa muuttaa:

- luontaisesti syntyneet jalopuumetsiköt
- pähkinäpensaslehdot
- tervaleppäkorvet
- luonnontilaiset hiekkarannat
- merenrantaniityt
- puuttomat tai vähäpuustoiset hiekkadyynit
- katajakedot
- lehdesniityt
- avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut tai puuryhmät

Metsäsertifiointikriteerit edellyttävät metsänomistajilta lakitasoa parempaa metsäluonnon ja ympäristön huomioimista. Kriteerien mukaan arvokkaita alueita säilytetään, vaikka niitä ei olekaan lueteltu metsä- tai luonnonsuojelulaissa.

- liittyminen vapaaehtoista, metsänomistajista 99 % mukana
- Kriteereitä 28, joista 26 välisuomessa, esim. säästöpuita jätetään uudistusaloille 5-10 kpl/ha tuottamaan lisää lahoppua
- uhanalaisten eliöiden tunnetut elinpaikat suojellaan
- pienvesien varteen jätetään kiintoaine- ja ravinnekuormitusta sitova suojakaista
- vesiensuojelusta huolehditaan ojituskohdeilla
- suoluontoa säilytetään
- pohjavesialueilla ei käytetä lannoitteita eikä torjunta-aineita
- lakisääteisiä vaatimuksia noudatetaan
- alueen suurinta hakkuumäärää ei ylitetä
- yksityismetsien ensiharvennuksia ja hankintahakkuuta edistetään
- työntekijöiden osaaminen ja työkyky varmistetaan
- työnantajavelvoitteita noudatetaan
- lasten ja nuorten metsäosaamista lisätään
- vastuulliset jokamiehen oikeudet turvataan

Vapaaehtoiset suojelukeinot

Metsänomistaja voi suojella arvokkaita luontokohteita vapaaehtoisesti ja saada siihen rahoitusta. Myös luonnonhoitotöihin voi saada tukea.